

Samfundets nødvendige Grundlag. *)

I.

Naar jeg har valgt til Emne: Det nødvendige Grundlag for Samfundet, er det ikke for at behandle nogen af de Liberales, de Konservatives eller Arbejderpartiets Programsager. Heller ikke har jeg i Sinde at drøfte Nutidens mere moderne Spørgsmaal, hvor vidt enten Socialismen eller Individualismen er den mest ønskelige Grund sætning, hvorefter Samfundet bør organiseres. Mit Formaal er det mere begrænsede, og jeg tør sige mere praktisk nyttige at henlede Opmærksomheden paa visse Betragtninger, som alle politiske Partier kan give deres Tilslutning, Betragtninger, som man efter min Mening ikke kan se bort fra, hvis der skal være Mulighed for overhovedet at opstille nogen som helst Grundsætning for en blot nogenlunde passende social Orden. Hvor meget de kæmpende Partier end trættes om, hvilken social Orden de ønsker sig, hvor meget den Liberale i den Henseende end afviger fra den Konservative, Republikaneren fra Monarkisten, Demokraten fra Aristokraten, Fagforeningsmanden fra Kapitalisten, Socialisten fra Individualisten — der er dog, det tør jeg paastaa, visse grundlæggende

*) Det følgende er en lidt forkortet Gengivelse af en Afhandling af Sidney Webb. Indholdet er først fremkommet som et Foredrag for »The Social and Political Education League« i London: Her gengives det — i Oversættelse ved Hr. Fernando Linderberg — efter Fabian Tract Nr. 159.

Samfundets nødvendige Grundlag. *)

I.

Naar jeg har valgt til Emne: Det nødvendige Grundlag for Samfundet, er det ikke for at behandle nogen af de Liberales, de Konservatives eller Arbejderpartiets Programsager. Heller ikke har jeg i Sinde at drøfte Nutidens mere moderne Spørgsmaal, hvor vidt enten Socialismen eller Individualismen er den mest ønskelige Grund sætning, hvorefter Samfundet bør organiseres. Mit Formaal er det mere begrænsede, og jeg tør sige mere praktisk nyttige at henlede Opmærksomheden paa visse Betragtninger, som alle politiske Partier kan give deres Tilslutning, Betragtninger, som man efter min Mening ikke kan se bort fra, hvis der skal være Mulighed for overhovedet at opstille nogen som helst Grundsætning for en blot nogenlunde passende social Orden. Hvor meget de kæmpende Partier end trættes om, hvilken social Orden de ønsker sig, hvor meget den Liberale i den Henseende end afviger fra den Konservative, Republikaneren fra Monarkisten, Demokraten fra Aristokraten, Fagforeningsmanden fra Kapitalisten, Socialisten fra Individualisten — der er dog, det tør jeg paastaa, visse grundlæggende

*) Det følgende er en lidt forkortet Gengivelse af en Afhandling af Sidney Webb. Indholdet er først fremkommet som et Foredrag for »The Social and Political Education League« i London: Her gengives det — i Oversættelse ved Hr. Fernando Linderberg — efter Fabian Tract Nr. 159.

Regler for social Organisation, som de kan, og, hvis de er oplyste, fornuftige Mennesker, maa antage som uundværlige for en heldig Udvikling af deres egne Planer og Ideer.

For det første henleder jeg et Øjeblik Opmærksomheden paa nogle af den folkelige Regeringsforms Karaktermærker. Med vor Opfattelse af social Organisation har det i en vis Forstand været det 19de Aarhundredes særlige Opgave at fremhæve de Krav, Behov og Rettigheder, som stilles af Gennemsnitsindividet, den typiske Borger, Normalmennesket. Vi er tilbøjelige til at glemme, at Gennemsnitsborgeren eller Normalmennesket er en blot og bar Tankeforestilling, men i Virkeligheden slet ikke eksisterer. Du og jeg har aldrig set ham i Kød og Blod. Personlighederne er saa forskellige, at hvad der bydes ud til alle og enhver, absolut ikke evner at svare synderligt til de enkeltes Krav. Dette er ikke nogen gyldig Indvending imod det nittende Aarhundredes Værk. Et Regiment nøgne Mænd trænger altfor hastigt til Klæder, til at vi skulde kunne dadle Leverandøren, fordi han syer alt Tøjet efter Gennemsnitsmaal, saa Uniformerne ret beset sluttelig ikke passer en eneste. Da de tidligere liberale Regeringer stod og manglede Skoler, Vandafløb og Fabriksvarer, maatte man saa at sige anskaffe sig alt engros efter Gennemsnitsmaal for at blive i Stand til at forsyne alle. Men det tør ikke gøre os blinde for den Kendsgerning, at hvis vi nøje undersøgte alle disse Regeringsprodukter, der var tilvejebragte ud fra Opfattelsen af, at Demokratiet nødvendigvis maa være en Grossist, saa vilde de, ligesom Hærleverandørens Uniformer, vise sig tilhobe at være Sager, der ikke passede.

Min første Paastand er derfor dette Paradoks, at ligesom det nittende Aarhundredes Regeringer har været mest optagne af at handle med hele Folket, eller i hvert Fald med Flertallet, saaledes bør det for Regeringerne i det tyvende Aarhundrede være mest magtpaaliggende ikke blot at forsyne Mindretal, men endog ganske smaa Min-

dretal og for Tiden enkelte Individer. Vi nøjes ikke længer med Leverandørens Gennemsnitsmaal. Regimentsstøvlerne og Uniformerne maa have, saa de passer hver enkelt Soldat. Dette er, naar man rigtig tænker over det, i enhver Henseende akkurat ligesaa »demokratisk« som Engros-Metoden. »Klasselovgivning« er kort sagt ikke alene ikke slet eller udemokratisk, men for Øjeblikket den eneste gode, den eneste nyttige, den eneste virksomme Lovgivning. Naturligvis behøver man ikke at indskrænke Lovgivningens Begunstigelser til et enkelt Mindretal eller et enkelt Individ. Ethvert Mindretal — i Virkeligheden ethvert Individ — har Krav paa at blive forsynet, under det ene Regeringssystem som under det andet, akkurat som enhver Soldat i Regimentet har Krav paa sit Sæt Tøj og sit Par Marchstøvler. Med den ene Metode er Pasningen blot saa slet, at Soldatens Fødder bliver hudløse, og hans Evne til at marchere og fægte kommer langt under, hvad man kunde opnaa. Med den anden Metode forøger en forbedret Pasning Handlekraften saaledes, at baade Velvære og Ydeevne stiger.

Et aktuelt Eksempel paa Fremskridt i Regeringsvirksomhed kan gøre min Mening tydeligere. For et hundrede Aar siden deltog den engelske Regering ikke i Opførelsen af Skoler. Det første Krav var at faa tilstrækkeligt mange Skoler af den mest almindelige og mindst specialiserede Type. Demokratiets Program var simpelt hen »Skoler for alle«. Fremskredne Reformators Ideal var en almindelig Forsyning med »Fællesskoler«, Skoler fælles for alle, og hvor alle Drengene eller Piger — nogle sagde alle Drengene og Piger — fra hver Gruppe paa nogle faa hundrede Familier skulde sidde sammen og modtage den samme Slags og Grad af Opdragelse, enten deres Begavelse eller Tilbøjelighed var den samme eller ej. Vi kan godt indrømme, at disse begejstrede Demokrater havde Ret i at ønske sig fri for rent kunstige Klasseinddelinger i Opdragelsen. Snarere har en enlig Landsby, som den første Bunke Huse i det nyopdagede Amerikas fjerne

Skove, været nødt til at tage til Takke med en enkelt ensartet Skole. Men i vore Dages højt organiserede Samfund maa og kan vi ikke vente at have nok i en ensformig Oprettelse af saadanne »Fællesskoler«. Og en Autoritet paa Opdragelsens Omraade som London nøjes allerede ikke med én Slags Skoler, men har nogle Dusin forskellige Skoler — ikke blot almindelige Dreng- og Pige- og Pøgeskoler, men ogsaa særskilte Skoler for de opvakte og tidligt udviklede Børn, og særskilte Skoler for de daarligt begavede og dem, der er tilbage; Skoler for Blinde, Skoler for Døvstumme, Skoler for Vanføre; Dag-Skoler og Kost-Skoler; Tvangsskoler og tekniske Skoler; Husholdningsskoler og tre eller fire Slags Handelsskoler og et halvt Dusin forskellige Typer paa Kommuneskoler. De »Fællesskoler«, som Bentham og James Mill og Francis Place kæmpede for for et hundrede Aar tilbage, er bleven særtegnede i disse Snese af forskellige Slags Skoler for forskelligt stillede Børnegrupper. Hvad der oprindeligt var en almindelig Fællesforsyning er blevet en i høj Grad specialiseret Imødekommen af en Række Mindretals Krav — og mange af disse Mindretal tilmed ganske smaa. Og Enden er ikke endda. Vi ved endnu ikke, hvordan vi skal forsyne hvert enkelt Barn med nøjagtigt den Slags og den Grad og det Kvantum af Opdragelse, som det individuelt gør Krav paa. Og imidlertid er dette, og ikke »Fællesskolen« allerede blevet Demokratiets Ideal i Opdragelsesarbejdet.

Men lad os nu paa et andet Regeringsomraade, Fattigplejen, se, hvor langt vi allerede er komne ind i en lignende Særtægning og Specialisering. Den herskende Opfattelse af Loven om Fattighjælp var oprindeligt: Hjælp ved Uddeling af Brød og andre Livsfornødenheder, akkurat saa meget, at Folk hindredes i at dø af Sult. Nu til Dags falder det os ikke ind at behandle vor Million fattige Mennesker paa saa simpel og ensartet en Maade. Naar man rigtig vil tænke over det, saa er der ligesaa lidt en Gennemsnitsfattig, som der er et Gennemsnits-

menneske. Opfattelsen af Fattighjælpen som ensartet, som en Driven i Flok af dem allesammen i en stor Fællesinstitution, er derfor nu forældet indtil det komiske, skønt vi endnu træffer paa rare, gode Mennesker, der er fra før 1834 og ude af Stand til at forestille sig noget anderledes end den Gang, saa de stadig forhandler om smaa Enkeltheder i den skrækkeligt demoraliserende, blandede, fælles Fattig-Arbejdsanstalt, som om det ikke var en Skandale og misklædte os, at den grimme Bygning, som er ukendt i andre Lande, ikke for længe siden er bleven jævnet med Jorden. Hvad den moderne oplyste Administration har lært, skønt Gennemsnits-Fattigforstanderen stadig ikke kan forstaa det, er, at Armoden ikke danner en særlig Kategori af Mennesker, at de Folk, han skal tage sig af, i Virkeligheden ikke udgør en enkelt Klasse, men en hel Række af særlige Klasser, hvis Krav er vidt forskellige. Hvad vi nu om Stunder har at tage Sigte paa, er saaledes ikke Hjælp i al Almindelighed, men en passende Behandling af hver Klasse for sig — Plejehjem og Diemødre for ganske smaa Børn af fattige Forældre, Skoler for de større, Polikliniker for de syge, moderne udrustede Asyler for Idioterne, passende Hjem for de svagelige eller dem, som er tilbage for deres Alder, Landbrugskolonier eller Opdragelseshjem for de kraftigere byggede, der ikke kan beskæftiges andetsteds, og et Dusin mere omstændeligt specialiserede Behandlingsmaader for saadanne Underafdelinger som Blinde, Døvstumme, Vanføre, dem der egner sig for Forslytning eller Udvandring, de svagt begavede, Epileptikere, som ellers er sunde, kroniske Alkoholister og saa videre, af hvilke de fleste nu, i Modstrid med Fattigloven, falder de stedlige Byer og Sogne til Byrde. Det er virkelig komisk at tænke sig, at endnu i det tyvende Aarhundrede er der Folk, som mener, at alle disse forskellige Tilfælde, der hver kræver sin specielle Teknik, kan administreres af en enkelt Institution i de lokale Kredse.

II.

Af mit Grund-Paradoks, at Regeringsvirksomhed for at være virkningsfuld altsaa nødvendigvis mere og mere maa antage Skikkelse af Omsorg for Mindretallenes Behov, følger forskellige Slutninger. Vi ser straks, hvor nødvendig en vidt specialiseret Kundskab og Erfaring er i alle Administrationens og Lovgivningens Grene. Omsorgen for Gennemsnitsborgeren er, hvad enten det gælder Forbud eller Understøttelse, en forholdsvis simpel Sag. De, der gjorde Udkast til Amerikas Uafhængigheds-Erklæring, og Forfatteren af »Menneske-Rettighederne«, der begge skrev for den politiske Borger — et lige saa uvirkeligt Væsen som den økonomiske Borger —, fandt det ikke vanskeligt at udlede de ønskede Regeringsformer af de først opstillede Grundsætninger. Jeg tænker undertiden, at de, der er imod enhver anden Form for Lovgivning, ofte uden at vide af det paavirkes af en stadig Mistanke om, at de selv paa en eller anden Maade ikke passer ind i den. I vor Tid kræves der ikke mange Kundskaber for at gøre Udkast til, lad os sige en Fabrikslov af internationalt Snit, som de har den i fransk Lovgivning. »Paragraf 1: Arbejdstiden maa ikke overskride 8 Timer pr. Dag. Paragraf 2: Det overdrages Indenrigsministeren at sætte nærværende Lov i Kraft«. Det er næppe nok en Overdrivelse af den Lovgivningstype, hvortil Opfattelsen af Regeringsvirksomhed som gældende hele Folket nødvendigvis maa føre. Hvad vi har lært i England er, at før-end Fabrikslovgivningen bliver slaaet i Stykker og inddelt i stærkt specialiserede Regulativer, som hver angaar en særlig Virksomhed eller Gruppe af Virksomheder — kort sagt, før Regering bliver en Forretningssag med Mindretal — i Virkeligheden ikke bliver andet end »Klasse-lovgivning« —, før bliver den hverken virksom i sig selv eller andet end en raslende Lænke og Hæmsko paa vor personlige Frihed. Men Klæder, der passer godt, kræver dygtige Skræddere. I alle højere organiserede Samfund — hvor

demokratiske de end er — bliver følgelig Lovgivning og Regeringsadministration nødvendigvis mere og mere et Arbejde for særligt uddannede Personer, bestemte for denne Virksomhed og mindre og mindre et umiddelbart Udslag af den folkelige Følelse. Intet var mere forkert end den Spaadom, som foruroligede vore Fædre, at Demokrati betød den store Hobs Regering. Jo kraftigere og virksommere demokratisk Tænkemaade bliver, desto mere vil lovgivende Forsamlinger og Regeringer blive drevne til at tage alvorligt fat paa de virkelige Klager og Savn, som nager, ikke Folket abstrakt taget, men Folket som det i Virkeligheden er; desto tydeligere vil det blive, at den eneste Vej hertil er at imødekomme Kravene fra vor Tids mange smaa Mindretal, hvoraf Folkets Helhed bestaar; og endelig vil denne fortsatte Klasselovgivning, som efterhaanden strækker sig til alle Samfundets Klasser, mere og mere med Nødvendighed medføre, ikke de omfattende Almindeligheder og politiske Abstraktioner, som nu om Stunder præger Massernes og Vælgerforsamlingernes Tænkemaade, heller ikke de forholdsvis simple, brede Udveje, der direkte kan forelægges den almindelige Valgrets Afstemning eller formuleres af en blot og bar Rigsdagsamatør, men at højt uddannede tekniske og erfarne administrative Kræfter søger at føre Lovgivningsmagtens Befalinger ud i Livet. Vi har allerede maattet indrømme, at det er ikke Agitationstaleren eller Samfundsomstyrteren, der bliver den bedste Minister i det tyvende Aarhundredes Ministerier.

Men det er ikke den eneste Konsekvens, som jeg her ønsker at lægge Vægt paa. Dog kan jeg kun i Forbigaaende berøre en anden Ting, som mere og mere bringer Regeringen i Berøring med Mindretal. Det er næsten umuligt at faa ud af Hovedet paa det sidste Slægtleds vanskelige Mennesker en vis sky Angst for Demokratiet som medførende en Opofrelse af alt, hvad der er sart, forfint og fornemt, til Fordel for »den store Masses Krav og Lidenskaber. Men »den store Masse«

er, som vi nu har set, ikke et uopløseligt Hele, der nødvendigvis udvisker ethvert lille Mindretal. Den er i sig selv ikke andet end en Ophobning af smaa Mindretal — hvoraf hvert enkelt i sig selv er ligesaa svagt og politisk magtesløst som forfinede og aandsfornemme Folks Klikker, saa de kan altsaa lade falde Ro over deres bange Sjæle. Det kommende Aarhundredes mest demokratiske Regering — bygget, som den nødvendigvis maa være, paa Tanken om at imødekomme hver enkelt af den Række Mindretal, hvoraf Verden bestaar — er ligesaa vel i Stand til at sørge for det ene Mindretal som for det andet, for sine Digtere som for sine Læredrenge, for sine Videnskabsmænd som for sine Soldater, for sine Kunstnere som for sine Haandværkere, og den vil med sit Forspring for vor egen Tids administrative Kendskab kunne vide, hvordan de skal opdrages og støttes, og kunne vide det langt bedre, end det uansvarlige Flertalsregimente nogen Sinde vidste det.

Og her kommer jeg til Slut til den Betragtning, som jeg ganske særlig ønsker at betone. Da det mere og mere er blevet Regeringens Hværv at forhandle med Mindretal, at sørge for Mindretals Fornødenheder, at lovgive for Mindretal, fordi det er Mindretal, Folket i sin Helhed bestaar af, saa opdager vi paa det ene Livsomraade efter det andet, at det sociale Velvære hviler paa en specialiseret videnskabelig Behandling af Mindretal — ofte ganske smaa Mindretal. Det er morsomt at erindre, at praktisk set synes alle Fortidens Utopistater at betragte Verden som helt hvilende paa sunde voksne Borgere! Men det er ikke nok at skabe en Regering, saadan som vi forestiller os den nødvendig for et Samfund af normale, sunde Gennemsnitsborgere — i den Verden, hvori vi nu lever, helt bygget op, som den er, paa Borgere, der aldeles ikke er hverken gennemsnitlige eller normale, er det den lige Vej til Vanslægten, Sygdom og Død. Se en Gang først paa en Ting som den legemlige Sundhedstilstand. Hvis Samfundet ikke sørger

særskilt for de Syge, for de Tuberkuløse for Eksempel, hvis det ikke har Isolerings-Hospitaler for smitsomme Sygdomme, ingen moderne forebyggende Lægeforanstaltninger, saa ved vi, at Sygdommene vil opstaa og sprede sig ikke blot blandt de svage men blandt de stærke; at ikke blot vil den aarlige Dødsprocent blive højere, end den behøvede at være, men at Sygdommene vil nedtrykke og umuliggøre ogsaa Gennemsnitsborgeren og indskrænke de daglige sociale Ydelser; og hvad der er det aller værste, selv om den gaadefulde Livsspire, hvoraf Slægtens Bestaaen afhænger, ikke paavirkes skadeligt, saa vil det i hvert Fald Slægt efter Slægt svække Levedygtigheden og nedsætte hele Samfundets Ydeevne. Derfor finder enhver civiliseret Regering det bydende nødvendigt at sørge virksomt for ganske smaa Mindretal af Syge, i Virkeligheden at behandle dem individuelt, en for en, at træffe flere og flere Forholdsregler imod Sygdommen, at paalægge enhver enkelt, saa vidt allerede muligt, Forpligtelsen til at være rask, det vil sige til at udbrede og styrke, hvad man kan kalde det nationale Sundheds-Minimum, under hvilket, i hele Samfundets Interesse, ingen maa have Lov til at synke ned.

Lad os nu føre denne Opfattelse et Skridt videre. Det sidst forløbne Aarhundrede syntes en trinvis og forsøgsvis Antagen af Principet om Isolering af unormale Personer — speciel Behandling i passende Anstalter af endog ufarlige Sindssyge, af Epileptikere og kroniske Alkoholister, nu udvidet til endog blot svagt udrustede Individuer — utvivlsomt for en Del af Humanitet overfor selve de ulykkelige Mennesker, men mere og mere i Erkendelse af den Kendsgerning, at deres upaaagtede Nærværelse paa det konkurrerende Arbejdsmarked har en Tendens til at forringe den Sunde, bringe Gennemsnitsbegavelsen og Selvkontrollen ned, sænke Samfundsordenens saavel som hele Samfundsintelligensens Niveau. Kort sagt, vi oparbejder nu et nationalt Sundheds-Minimum,

under hvilket ingen, der er naturaliseret i det frie Verdensborgerskab, maa synke ned.

Og vi er allerede gaaet meget videre. Med nu enstemmig om end noget sen Tilslutning fra Nationaløkonomerne har vi erkendt, at Indgaaelse af Lønkontrakter kan ikke mere uden Skade stilles udenfor Lovens Kontrol, saa lidt som noget andet af det borgerlige Livs Omraader, og vi har da en stadig voksende Bunke af Fabriklove, Minelove, Befragtningslove, Butikslove, Jærnbanelove og nu ogsaa Handelskammerlove — alle gaaende ud fra det Princip, at for det sociale Velvære er det en absolut Betingelse, at der maa være en ukrænkelig Lavmaalsgrænse, under hvilken Arbejdsvilkaarene ikke faar Lov til at synke.

Og nu haaber jeg, at Meningen med Tiltet paa mit Foredrag vil være klar. Min Paastand er, at det nødvendige Samfundsgrundlag under den moderne Industris indviklede Civilisationsformer er en Fastslaaen og paa alle den sociale Virksomheds Omraader stræng Fastholden af et nationalt Minimum, under hvilket det enkelte Individ, med eller mod sin Vilje og i det hele Velværes Interesse, aldrig kan faa Lov til at synke. Det er denne National Minimums Politik, som, saa vidt jeg skønner, er i Færd med at beaande og lede det tyvende Aarhundredes Statsmandskløgt og hele Politik.

Jeg har allerede omtalt nogle af de Maader, hvorpaa denne National Minimums Politik, sædvanligvis under megen Frygt for Udfaldet, har paavirket vor sociale og industrielle Lovgivning. Men det er klart, at mangfoldige andre Anvendelser af denne Politik ligger lige for Haanden, og nogle af dem kan vi passende omtale her.

III.

I Fremtidens demokratiske Politik kan vi vente at se den nationale Minimums Politik dele sig i fire Hovedgrene af lovgivende og udøvende Virksomhed. Der vil tydeligt nok blive en ved Lov fastslaaet Minimalløn, som der

allerede er det i Australien, og som England nu allerede har vedtaget den i Principet, med Tilslutning fra alle Partier, i den for hele det britiske Rige gældende Handelslov. Arbejdsgiverne er fri for enhver lovmæssig Forpligtelse til at tage nogen som helst Person i Arbejde; men hvis de antager nogen Mand eller Kvinde, er det i hvert enkelt Tilfælde en kontraktmæssig Betingelse, der ikke kan tilsidesættes eller lades uvidende om, at Aftalens Enkeltheder maa være saadanne, at de ikke skader Vedkommendes Arbejdsdygtighed eller forringer Slægtens Levedygtighed. At antage Arbejdskraft mod en Løn, som er utilstrækkelig til at erstatte det rent legemlige Slid paa den arbejdende, er tydeligvis at paaføre hele Samfundet Skade og vil af den Grund blive henvist til Forfølgelse ved Straffedomstolene. De, hvis Arbejde efter Arbejdsgivernes Skøn ikke staar Maal med det nationale Minimum — de gamle, de fortsat uarbejdsdygtige, Vanføre og Blinde, moralsk defekte Personer, Epileptikere, kronisk svage og svagt udviklede — vil blive hjulpe af Samfundet, som de da bliver det allerede nu. Men som enhver Nationaløkonom ved, af alle Maader at hjælpe dem paa, der er ude af Stand til at tjene til Livets Opretholdelse, er den dyreste og skadeligste absolut den at give dem Lov til at konkurrere paa Arbejdsmarkedet og saaledes ved selve deres Legemssvagheder trække de Sunde længere ned. Der er naturligvis stadig Mennesker, som simpelt hen ikke kan tænke sig, hvordan en Minimalløn kan gennemføres ved Lov, akkurat som der for tresindstyve Aar siden var Nationaløkonomer, der paaviste Umuligheden af en Fabrikslovgivning. Jeg tror ikke, vi behøver at spille Tiden med at imødegaa denne Uvidenhed — for andet end Uvidenhed er det simpelt hen ikke.

Der vil komme en national Minimums Fritid, som ved Lov er sikret enhver Lønarbejder. I enhver Arbejdskontrakt vil der blive indført en ved Lov strengt fastslaaet Bestemmelse om, at den maa lade fjorten eller seksten Timer af hver fire og tyve Timer restere til den

nødvendige Søvn, Adspredelse, aandelige eller legemlige Uddannelse og til Udøvelsen af de borgerlige eller familieretlige Pligter. Ethvert Forsøg af Mand eller Kvinde paa for Løn at sælge nogen Del af de fjorten eller seksten fredlyste Timer vil blive straffet som ligefrem Kassesvig, eftersom denne Del af Døgnet maa anses for nødvendig til usvækket Opretholdelse af Slægtens Ydeevne. Enhver Arbejdsgiver, der forfølger dem eller tillader dem at arbejde for længe i hans Fabrik eller Mine, vil faa Sagsanlæg og blive straffet, akkurat som om han havde opfordret til Kassebedrageri eller havde modtaget stjaalet Gods. Det er i Virkeligheden allerede i Principet Lov, igen med almindelig Tilslutning fra alle Partier, skønt det anvendes og gennemføres meget ufuldkomment i vore Minelove, vore Jærnbanelove, vore Butikslove og vore Fabrikslove. Og Side om Side hermed vil gaa den nuværende Kamp imod Arbejdsløshed og for at sikre enhver fuld Forplejning og Uddannelse, saa ofte vi har undladt at forebygge ufrivillig Lediggang.

Der vil komme et nationalt Minimums Sundhedsvæsen, paahvilende ikke blot Ejere eller Lejere af Grunde og Huse, men ogsaa de stedlige Myndigheder. Nationen vil finde det bagvendt, at et eller andet Sogn, en eller anden By blot af Dumhed eller Evneløshed eller Gærrighed skulde have Lov til at skabe Sygdomme eller bringe sin Andel af Borgerne i forringede Livsvilkaar. Samfundets Magt som Helhed maa paa den ene eller den anden Maade bringes til at virke paa alle de Steder, hvor man er tilbage, tvinge dem til at bære deres Part af den stadige Kamp for øjeblikkelig Forebyggelse af Sygdomme, Anskaffelse af godt Drikkevand, Anlæg af Kloakledninger, og til at tage Del i saadan Virksomhed, om det skal være ogsaa ved Opførelsen af kommunale Bygninger, som behøves, for at ingen Familie i Riget skal have mindre end »tre Værelser og en Vaskekælder« som Minimum for Bevarelsen af Sundhed og Sømmelighed. Sideordnet hermed maa gaa en passende Forsyning af Lægehjælp og

Medikamenter, kyndig Børnepleje og Hospitalshjælp for alle Syge. Særlig er den hvide Races nyfødte Børn i Færd med at blive saa knap tilmaalte, at vi ikke bør lade deres Dødelighedsprocent være saa unødvendig høj. Hvis en saadan Politik bliver ført i en Menneskealder, vil Dødeligheds- og Sygdomsprocenterne vise en Nedgang af en Trediedel imod, hvad de nu er, ret som om det hidtil var Forsynets Vilje, at de skulde være saa høje.

Der vil aabenbart komme et nationalt Minimum for Børneopfostring — ikke blot forstaaet som Skoleundervisning, Forsyning med Kundskaber, men som alt, hvad der kræves for de vordende Borgeres Sundhed og Udvikling. Ved Siden af Skoler og Gymnasier af enhver Grad og aabne for alle, der kan have Nytte af dem, vil der blive skabt en passende »Lærdoms-Stige«, der sikrer Underhold saavel som fri Undervisning lige op til Efterkursus for enhver Elev, Dreng eller Pige, der viser Evner for noget ud over den almindelige Skolegang. Og denne Sag vil af Statsmagten blive lagt over paa de stedlige Skolemyndigheder saavel som paa Forældre og Arbejdsgivere. Ingen Del af Samfundet har vel Ret til at lade noget af sin Borger-Andel gaa tabt for Samfundet ved Ligegyldighed eller Forsømmelse, eller til at lade den vokse op i Uvidenhed eller lade en mulig Begavelse blive kvalt i Haardhed eller Savn. De nærmeste Aar vil medføre ikke alene en stor Forbedring i det almindelige Skolevæsen, men ogsaa en Fordobling eller Tredobling af vor Forsyning med Omsorg for Børn, fra Poge til unge Mennesker.

Det tyvende Aarhundredes Belæring i økonomisk og social Viden er, at kun gennem en saadan stærkt specialiseret Regeringsvirksomhed overfor alle de forskellige Mindretal, hvoraf Samfundet bestaar, — kun ved Gennemførelse af en saadan National-Minimums Politik i Forplejning, Fritid, Sundhedspleje og Børneopfostring, kan moderne industrielle Samfund undgaa Vanslægten og Forfald. Hvor Livet overlades til en ubunden Kappestrid —

til fri Konkurrence —, der driver det onde det gode ud: Udvikling vil da sige Vanslægten (Degeneration). At forhindre dette daarlige Resultat er Regeringernes Hovedopgave, hvad baade Evropa og Amerika i det tyvende Aarhundrede er blevne klare over.

Nu tør jeg nok sige, at da mange véd, jeg er Socialist, vil de tænke, at dette her ikke er andet end en listigt udspekuleret Form for Socialisme, sat behændigt sammen for ikke at skræmme de frygtagtige. Men paa Ære, jeg er ikke saa svigefuld. Efter min Opfattelse er denne National-Minimums Politik en nødvendig Betingelse for sund social Orden, enten man nu er Tilhænger af det individualistiske eller af det socialistiske Organisationsprincip i Staten. Uden denne kan man ikke have en sund og lykkebringende individualistisk Stat — hverken af Millionærer og Lønslaver eller af Bønder og smaa Mestre. Det er i Virkeligheden det nødvendige Samfundsgrundlag, hvad enten man vil gøre Overbygningen individualistisk eller ønsker, at den skal være socialistisk. Man vil lægge Mærke til, at Indførelsen af det nationale Minimum ikke vil kollidere hverken med Overmenneskets pekuniære Fordel eller Styrken af hans personlige Udvikling. Overcivilisationens ubegrænsede Rige staar vedvarende uden Forbehold aabent for ham. Den nationale Minimums Politik medfører ikke noget Angreb paa eller nogen Formindskelse af Kapital eller Rente — alle de mange Fordele ved høje Stillinger, Besiddelse af Jord, Maskiner og Begunstigelser forbliver absolut urørte. Det er i Forbigaaende sagt derfor, at jeg som Socialist kun kalder det for den sociale Organisations Grundlag; det griber ikke ind i Overbygningen, saadan som Nationaliseringen af Produktionsmidler, Fordeling og Handel gør det.

Heller ikke ophæver den nationale Minimums Politik Kappestriden, Konkurrencen, der, det kan vi berolige bange Individualister med, ligesaa lidt lader sig ophæve som Tyngdekraften. Men under den uordnede moderne

Industris vilde Anarki er Kappelstriden egnet til at blive ligesaa blindt ødelæggende som Faldet af Siloams Taarn. Jeg behøver næppe at minde om, at Styrkelsen og Forøgelsen af Kappelstriden som enhver anden social Kraft staar i Forhold til dens egen indre Styrke (Intensitet). Nu om Stunder dypper vi ikke vore smaa Børn i koldt Vand for at hærde dem eller anbringer af fri Vilje vore Sønner — hvad vi saa end gør med de Fattiges — mellem en Brændevinsbod og et Utugtshus for at styrke deres Karakter. Paa den menneskelige Erfarings og den sociale Organisations Omraade gælder almindeligvis, hvad jeg har læst om Biologien, at »svage Stimulanser tænder virksomt Liv, gennemsnitlige Stimulanser fremmer det, men stærke Stimulanser hæmmer det, og de allerstærke ødelægger det aldeles«. Hvad Udviklingen af en national Minimums Politik betyder for Kappelstriden, har et helt Aarhundredes Erfaringer paa Fabriklovgivningens Omraade vist os: den forandrer dens Form og Virkninger. Ved at afspærre Vejen nedad, leder vi Kappelstridens Kræfter ad Vejen opad. Vi tager Kappelstridens Tryk bort der, hvor det forringer Eksistensmidlerne for den store Folkemasse (i hvilken den kun gør Skade), og lægger det over paa enhver, der er i Besiddelse af nogen Intelligens (hvor den kun vil skærpe Kløgten). Kun ved at opbygge dette nødvendige Grundlag kan det tyvende Aarhundredes Samfund gaa fremad, — ja, kun ad denne Vej kan det, hvad enten det i sin Tendens er Individualist eller Socialist, afvende social Nedgang og Forfald.